

Међу неким људима који би желели да виде Босну и Херцеговину као централизовану државу у којој Република Српска не постоји завладала је велика узнемиреност и страх да време ради против њих.

Током протекла четири месеца постало је очигледно да је покренута веома добро организована и координисана кампања лобирања, како би се утицало на политику Обамине администрације према Босни и Херцеговини. Током тог времена били смо сведоци следећих догађаја:

- доношења резолуције "о духу размишљања у Конгресу" у америчком Представничком дому;
- чланака и коментара објављених у водећим америчким медијима;
- појачаног присуства бошњачке заједнице и у Конгресу САД, као и у Стејт департменту;
- посете Хариса Силајџића и других бошњачких политичких лидера и званичника Сједињеним Државама;
- једног броја конференција и семинара које су организовале америчке невладине организације у Вашингтону, укључујући ту Центар за стратешке и међународне студије (ЦСИС) и Немачки Маршалов фонд;
- објављивања извесног броја "експертских" извештаја и програмских докумената о ситуацији у Босни;

Пише: Обрад Кесић
уторак, 10 март 2009 17:23

- манипулација и политизације истраге коју СИПА води против званичника Републике Српске;

- напора које Ричард Холбрук иза сцене предузима како би утицао на кадровске одлуке у вези са балканском политиком у Стејт департменту.

То су само неколике ствари које су већ постале део ширих напора за дубље гурање Обамина организације у збивања на Балкану, посебно како би се та администрација више и потпуније ангажовала у тренутно актуелном процесу доношења одлука које се односе на будућност Босне.

Међу неким људима који би желели да виде Босну и Херцеговину као централизовану државу у којој Република Српска не постоји завладала је велика узнемиреност и страх да време ради против њих и да их је политика Европске уније довела у дефанзиван положај. Тренутно и у Европи и у америчкој власти постоји основни консензус о томе да се проблеми Босне не могу решити "присилним" или "наметнутим" одлукама и да локални политички лидери морају преузети одговорност за изналагање споразума о заједничкој држави која ће ваљано функционисати и бити ефикасна.

У складу с тим постоји и консензус да ће то, по свему судећи, значити децентрализовану, у неком смислу федерализовану државу. За оне који очајнички желе да спрече да се то догоди још већи проблем представља недавно постигнути консензус у Европи и Сједињеним Државама о томе да ће Република Српска наставити да постоји и да њено постојање сви морају да прихвате као полазиште за било какве преговоре о будућности Босне.

Разговори и споразуми тројице лидера водећих политичких странака (Милорада Додика, Сулејмана Тихића и Драгана Човића) у великој су мери потврдили исправност овог политичког консензуса који се успоставио између ЕУ и САД.

Управо је због тога покренута садашња лобистичка иницијатива, подстакнута осећањем очаја и решености какву нисмо имали прилике да видимо још од медијске хистерије око рата у Босни током деведесетих година. Циљ ове лобистичке иницијативе јесте да се нова Обамина администрација подстакне да предузме неке почетне кораке који би

прекинули садашњи импулс и тенденцију повољну и по интересе Републике Српске и по интересе оних који једину стварну наду за очување Босне виде у некој врсти федералне и децентрализоване државе. Да би се Обамина администрација подстакла да делује, било је неопходно убедити је да је ситуација очајна и да је на самој ивици да експлодира у нови оружани сукоб.

Управо с тих разлога данас се могу чути све алармантне и сензационалистичке приче о могућности новог рата у Босни, о оружаном инвазији Хрватске и о поновном наоружавању паравојних снага у оба ентитета, и те приче су у самом средишту свих акција које покрећу "централистички настројени" и "пробошњачки" активисти и лобисти.

Остали елементи њихове маркетиншке стратегије подразумевају пласирање представе о Европској унији као о неефикасној и некомпетентној организацији, као и представе о "сепаратистичкој" и "антизападњачкој" Влади Републике Српске на чијем је челу премијер Додик.

Њихови су непосредни циљеви спречавање затварања Канцеларије високог представника (ОХР) и преласка у нову еру међународног ангажмана у Босни под специјалним представником ЕУ. Исто тако, они желе да Обамина администрација именује специјалног представника за Балкан, због тога што би то именовање, по дефиницији, успорило импулс за укидање Канцеларије високог представника и довело би до још дубљег америчког ангажмана. То би подстакло наде у то да није све изгубљено и да би се ствари могле вратити у ситуацију из "стarih добрих времена", када је Република Српска третирана као једини проблем који спречава било какав вид напретка у Босни, од чланства у Европској унији до ефикасније и економичније владе. Иза тих нада заправо се крије жеља да Сједињене Државе, директно или индиректно, предузму кораке за уклањање Додика и за наметање решења која ће се још једном залагати за унитарну Босну, Босну без Републике Српске.

Ова група одлучних активиста досад је постигла мале успехе, али за те успехе не бисмо могли рећи да су безначајни - делотворно су подстакли САД да одложе именовање новог високог представника и да изазову извештај, благи, заокрет у америчкој политици тако да се САД сада све више противе затварању Канцеларије високог представника барем на краткорочном плану, у наредних шест до дванаест месеци. Та група је такође успела да одржи у животу дебату око специјалног изасланика за Балкан.

Ипак, главна слаба тачка њихове стратегије огледа се у томе што они заправо никога нису убедили да је рат у Босни нешто што непосредно предстоји, чак ни да је тај рат нешто што је стварно могуће; што је још важније, све што они чине противи се главном току Обаминах спољнополитичких приоритета и основних интереса.

Спољна политика председника Обаме већ је јасно показала да неће бити понављане грешке претходне двојице председника када се покушавало с наметањем решења за глобалне и регионалне проблеме, већ је нова администрација опредељена за поновно успостављање стварног партнерства са другима на основу поштовања туђих интереса и поштовања туђих ставова.

Овај приступ се већ примењује у америчким односима са Русијом и Европском унијом. Крајње је невероватно да би то било угрожено непромишљеним истицањем по сваку цену америчких интереса у Босни, што би морало да буде на уштрб кредибилитета и поноса Европске уније и Русије.

Ипак, без обзира на све то, било би погрешно ако бисмо олако схватили овај лоби који делује против Републике Српске. Они су такође свесни сопствених ограничења и прикривају своје коначне циљеве залажући се за прихватљивија краткорочна остварења.

Тако се надају да ће успети да понове успех који су Бошњаци постигли када су се на крају изборили за спољну интервенцију у рату 1995. године и успех који су Албанци на Косову постигли у фебруару прошле године, када су Сједињене Државе коначно повеле настојање за проглашење и признање независности Косова. Оба поменута успеха постигнута су постепено, деловањем корак по корак.

То је формула успеха којој сада теже противници Републике Српске. Требало би их подсетити да су и један и други "успех" били веома болно остварени и да су досад донели резултате знатно мање од очекиваних онима који су, задржавајући дах, чекали на америчку интервенцију, чинећи све да до ње дође.

(Текст је објављен у бањалучким "Независним новинама" 10.3.2009. године)